שינוי תמהיל מוצרי העישון בישראל – "הסיגריה הראשונה שלי"

מידע ונתונים המתייחסים לשינוי בתמהיל "הסיגריה הראשונה" וכיצד חברות הטבק התאימו עצמן לכך?

נשאלת השאלה איך ייתכן שמוצרי טבק, שקיימת לגביהם הסכמה להיותם ממכרים וקטלניים, ממשיכים להימכר ולמכר דורות חדשים של בני נוער וצעירים.

1. מדינות קובעות רגולציות לפיקוח על הטבק כדוגמת איסור פרסום, איסור מכירה לקטינים, איסור עישון במקומות ציבוריים ומיסוי. יחד עם זאת, מדינות נמנעות מלאסור על שיווק המוצרים הממכרים והרעילים, מכיוון שישנה אוכלוסייה מכורה שלא תעמוד באיסור מוחלט של שיווק המוצר.

2. הידע הקיים ממחקרים מתוקפים על נזקי הבריאות, היות הניקוטין ממכר וקטלניות מוצרי הטבק, הביאו לצעדי רגולציה, שהביאו מצידם למאמץ מצד תעשיית הטבק להמציא את עצמה מחדש באמצעות מוצרים חדשים. אסטרטגיה זו כוללת שני ערוצים

האחד - ניסיונות החדרה לשוק של מוצרים חדשים, המאתגרים את הרגולציה הקיימת, ומכניסים סימני שאלה לקהילה המדעית בשל הצורך להוכיח במחקרים מתוקפים את הנזק לגוף האדם לאורך זמן. מוצרים כדוגמת סיגריית החימום של פיליפ מוריס IQOS, ומוצרי סיגריות אלקטרוניות הכוללות ניקוטין (אך לא טבק). מוצרים אלו מוצגים על ידי חברות הטבק כחלופה למעשנים בגירים, בכדי להתרחק מהדימוי של יצירת דור מעשנים חדש, ולעיתים אף טוענים כי הם נועדו לסייע בגמילה (לא הוכח, וארגון הבריאות העולמי ממליץ להתייחס למוצרים אלו כמוצרי עישון לכל דבר ועניין).

השני - הרחבת שוק מוצרי העישון מייצרת חלופות רבות להתנסות, המשמשות כאופציות ללכידת הלקוחות החדשים. ישנם מחקרים המראים כי סיגריות אלקטרוניות מהוות שער כניסה לעולם העישון, בחזרה אל מוצרי הטבק הוותיקים. קל יותר להשתמש בסיגריה אלקטרונית (טעמים, אין את אפקט השיעול), ולאחר ההתמכרות - הגוף דורש את הניקוטין ויוכל למצוא אותו בין אם במוצר החדש או במוצרי הטבק הוותיקים. כמו כן, כל שיחת הסיגריות האלקטרוניות מנרמלת מחדש את השיח על עישון, רק שהיא עדיין לא כוללת את האזהרות על קטלניות המוצרים מכיוון שמדובר במוצרים חדשים שייקח זמן להראות את המחקרים על נזקי הבריאות לגוף האדם.

אחד המדדים לבחינת התחלות עישון היא השאלה 'מה היה מוצר העישון הראשון שלך'. המונח המקובל מזה שנים בשיח הציבורי היה 'הסיגריה הראשונה שלי', והשאלה העיקרית היתה מתי התחלת ולא מה עישנת.

בנתוני המעקב שמנהל המיזם למיגור העישון, אנחנו שואלים שאלה זו של 'מה היה מוצר העישון הראשון שלך' עוד משנת 2018. אלו הנתונים מהסקר השנתי האחרון, שבוצע באפריל 2020 בקרב מדגם מייצג באוכלוסייה היהודית:

מוצר עישון ראשון להתנסות - 2020

N=2,837

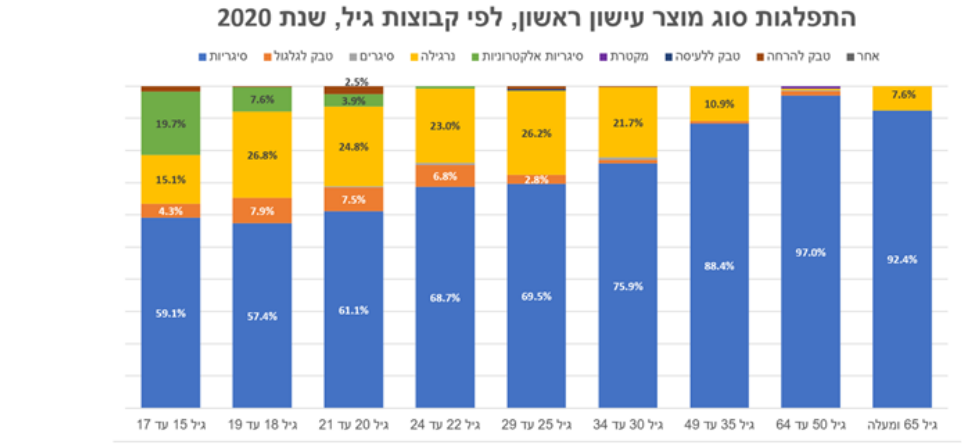

מקור: עישון בישראל: הרגלי העישון בקרב בני נוער, צעירים ומבוגרים, מגזר יהודי, בישראל 2020
המיזם למיגור העישון, רמת גן, מאי 2020

המיזם למיגור העישון
SMOKE FREE ISRAEL بلا تدخين

אפשר לראות בבירור, כיצד עבור בני 30 ומעלה, סיגריה היא מוצר העישון הראשון, והיחיד.

נרגילה נכנסה כמוצר עישון ראשון (באוכלוסייה היהודית) לפני כ-15 שנה.

סיגריות אלקטרוניות - החלו להיכנס לפני כ-4-5 שנים, אך הקפיצה המשמעותית בסיגריות אלקטרוניות כמוצר עישון ראשון התרחשה החל מאמצע 2018, עם כניסת JUUL לשוק הישראלי.

אפשר לראות בעמודה של בני הנוער, גילאי 15-17, את השינוי המשמעותי שחל בתמהיל שוק מוצרי העישון איתם מתחילים בני הנוער להתנסות בעישון.

עד כמה לא מדובר בתופעה חולפת, ניתן לראות בגרף הבא:

המדד הוא התנסות במוצרי עישון בקרב בני נוער, בשונה מהשאלה לגבי מהו מוצר העישון הראשון, כאן ניתן לראות שתי תופעות.

האחת - עלייה בהתנסות בשני מוצרים - סיגריות וסיגריות אלקטרוניות (מחזק את האמירה של פרופ' חגי לוין לגבי היות הסיגריות האלקטרוניות מנרמלות את תופעת העישון בכללותה)

השניה - הרחבת שוק המוצרים גרמה לשימוש כפול ומרובה. בני הנוער מתנסים במגוון מוצרים, לאו דווקא נצמדים למוצר בודד. נרגילות בחבורה, סיגריות וטבק לגלגול וסיגריות אלקטרוניות.

באילו מוצרי עישון התנסית? N=175

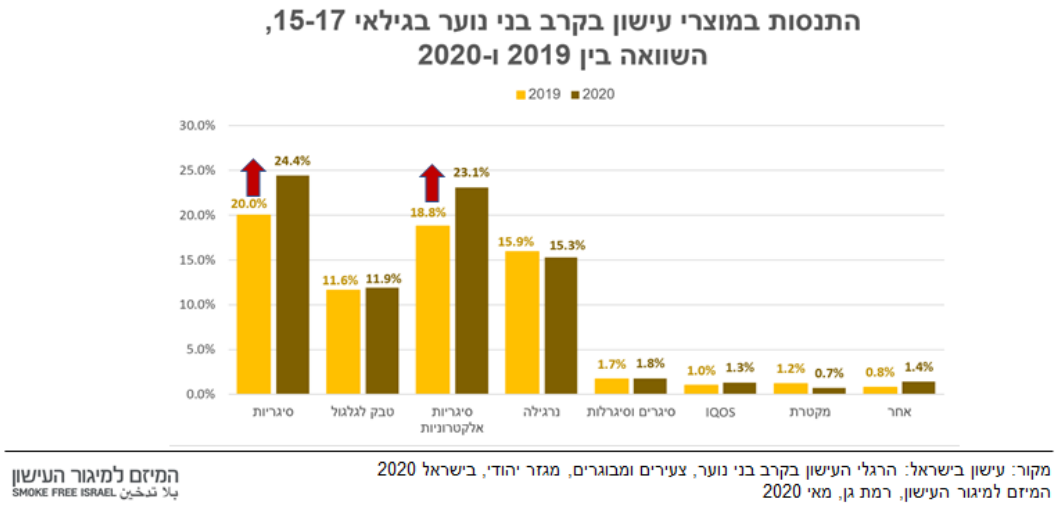

מקור: עישון בישראל: הרגלי העישון בקרב בני נוער, צעירים ומבוגרים, מגזר יהודי, בישראל 2020
המיזם למיגור העישון, רמת גן, מאי 2020

המיזם למיגור העישון
SMOKE FREE ISRAEL بلا تدخين

"מידע ונתונים המתייחסים לשינוי בתמהיל "הסיגריה הראשונה" וכיצד חברות הטבק התאימו עצמן לכך?"

יש כאן סיבה ומסובב מאוד ברורים, אלו לא חברות הטבק שהתאימו את עצמן לשינוי בתמהיל, אלא חברות הטבק והניקוטין שדאגו להרחיב את התמהיל בכדי להחלץ מהמחקרים המדעיים והרגולציה שהגיעה בעקבותיה, ולהמשיך למכור את מוצריהם כחלופה למעשנים בגירים 'לכאורה', כשהנתונים מראים כי המוצרים החדשים כדוגמת הסיגריות האלקטרוניות מרחיבות הן את דור המעשנים הצעירים, והן את הקטגוריות הוותיקות של מוצרי הטבק.